

Markkinat-tiedotteessa käsitellään ajankohtaisia listayhtiön tiedonantovelvollisuuden, tilinpäätösvalvonnan, arvopaperikaupankäynnin sekä sisäpiiriasioiden tulkintoihin ja sääntelyyn liittyviä asioita sekä valvonnan havaintoja. Tiedotteen julkaisee Finanssivalvonnan Markkina- ja menettelytapavalvonta.

Tässä tiedotteessa kerromme seuraavista aiheista:

■ Ajankohtaista ESMAssa	1
■ Tiedonantovelvollisuuden valvontakäytien vaikutus listayhtiöiden käytäntöihin	2
■ Laadukas tilinpäätösinformaatio tukee yhtiötä sen heikossa taloudellisessa tilanteessa	4
■ ESMA selvitti yrityshankintoja koskevan IFRS-standardin soveltamista Euroopassa	9
■ Listayhtiötilaisuudet	9
■ Finanssivalvonnan sidosryhmätutkimuksen tulokset julkaistu	9

Ajankohtaista ESMAssa

Esitteen hyväksymiseen, julkaisemiseen, mainontaan ja viitattuihin tietoihin liittyvät tekniset standardit

ESMA pyytää lausuntoja esitedirektiiviin liittyvistä teknisistä standardeista esitteen hyväksymisestä, julkaisemisesta, mainonnasta ja viitatuista tiedoista. ESMAn velvollisuudesta laatia teknisiä standardeja näistä aihealueista on säädetty niin sanotussa Omnibus II -direktiivissä. ESMA pyytää lausuntoja 19.12.2014 mennessä.

Hyödykejohdannaisen määritelmään liittyvä ohje

ESMA pyytää lausuntoja hyödykejohdannaisen määritelmään liittyvästä ohjeesta. Hyödykejohdannaisen määritelmä vaikuttaa erityisesti OTC-johdannaisia koskevaan niin sanottuun EMIR-asetukseen liittyviin velvoitteisiin. ESMA pyytää lausuntoja 5.1.2015 mennessä.

OTC-johdannaisten pakollista keskusvastapuolimäärittystä koskevat tekniset standardit

ESMA on toimittanut komissiolle luonnoksen ensimmäisestä EMIR-asetukseen liittyvästä korkojohdannaisten pakollista keskusvastapuolimäärittystä koskevasta teknisestä standardista ja analysoi parhaillaan toiseen luottoriskinvaihtosopimuksia (CDS) koskevan teknisen standardin luonnokseen annettuja lausuntoja. Lisäksi ESMA pyytää 6.11.2014

mennessä lausuntoja kolmannelta teknisestä standardista, joka koskee rahassa maksettavia valuuttatermiinejä.

EU:n vakavaraisuusasetukseen liittyvä tekninen standardi

ESMA pyytää lausuntoja EU:n vakavaraisuusasetukseen liittyvän teknisen standardin luonnoksesta. Teknisessä standardissa määriteltäisiin luottoriskin laskentaa koskevissa säännöksissä tarkoitetut pääindeksit ja virallisesti hyväksytyt pörssit. ESMA pyytää lausuntoja 1.11.2014 mennessä.

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviin ja -asetukseen liittyvä 2-tason sääntely

ESMA analysoi parhaillaan rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviin (MiFID II) ja -asetukseen (MiFIR) liittyneisiin keskustelupaperiin ja lausuntopyyntöön annettuja lausuntoja. ESMAn on määrä toimittaa neuvot komissiolle vuoden 2014 loppuun mennessä ja laatia teknisten standardien luonnokset kesään 2015 mennessä.

Markkinoiden väärinkäyttöasetukseen liittyvä 2-tason sääntely

ESMAN lausuntopyyntö markkinoiden väärinkäyttöasetukseen liittyvistä teknisistä standardeista ja neuvoista komissiolle päättyi 15.10.2014. ESMAn on määrä toimittaa neuvot

komissiolle alkuvuodesta 2015 ja laatia teknisten standardien luonnokset kesään 2015 mennessä.

Avoimusedirektiivin muutokseen liittyvät tekniset standardit

ESMA on toimittanut komissiolle luonnoksen liputusvelvollisuutta koskeviksi teknisiksi standardeiksi. Kansallisten tiedotevarastojen verkottamiseen ja listayhtiöiden tilinpäätösraportointiin sähköisessä raportointimuodossa (esim. XBRL-muodossa) liittyvistä ehdotuksista pyydetään lausuntoja arviolta loppuvuodesta 2014 tai alkuvuodesta 2015.

Paketoituja sijoitustuotteita koskevaan asetukseen liittyvä 2-tason sääntely

Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitea (Joint Committee) Subcommittee on Consumer Protection and Financial Innovation on aloittanut paketoituja sijoitustuotteita koskevaan asetukseen (ns. PRIIPS-asetus) liittyvien teknisten standardien valmistelun. Aiheeseen liittyvä keskustelupaperi on tarkoitus julkaista loppuvuodesta 2014.

Tiedonantovelvollisuuden valvontakäyntien vaikutus listayhtiöiden käytäntöihin

Osana listayhtiöiden tiedonantovelvollisuuden valvontaa Finanssivalvonta tekee listayhtiöihin tiedonantovelvollisuuden menettelyihin liittyviä valvontakäyntejä. Valvontakäyntien kohteeksi yhtiöt valitaan riskikriteerien perusteella, joita ovat muun muassa yhtiön koko ja toimiala, muutokset yhtiön johdossa sekä Finanssivalvonnan valvontahavainnot. Finanssivalvonta pyrkii tapaamaan myös pörssin päälistalle listautuvat yhtiöt listautumisprosessin aikana. Näissä tapauksissa käydään läpi listayhtiön tiedonantovelvollisuuteen, sisäpiiriasioihin ja IFRS-valvontaan liittyviä asioita.

Tiedonantovelvollisuuden valvontakäynnillä käydään säännönmukaisesti läpi seuraavat aihealueet:

- tiedonantovelvollisuuden tavoitteet ja vastuuhenkilöt
- pörssitiedotteiden laadinta ja hyväksyntä
- tiedonantopolitiikka
- tulosseuranta, tulevaisuudennäkymät ja tulosvaroitukset
- säännöllisen tiedonantovelvollisuuden raportit
- kommunikointi pääomamarkkinoiden kanssa.

Valvontakäynnin jälkeen yhtiöille lähetetään valvontakirje, jossa Finanssivalvonta esittää valvontakäynnillä läpikäytyihin asioihin liittyviä ohjeitaan ja suosituksiaan.

Finanssivalvonta tekee myös seurantakyselyn siitä, miten valvontakirjeessä esitetyt ohjeet ja suositukset ovat vaikuttaneet yhtiöiden toimintatapoihin. Finanssivalvonta pyytää yhtiöitä kertomaan, olivatko ne muuttaneet tiedonantovelvollisuuden hoitamiseen liittyviä toimintatapojaan valvontakirjeessä esitettyjen ohjeiden ja suositusten mukaisesti, sekä millä tavalla niitä on muutettu. Yhtiöitä pyydetään myös kertomaan mahdollisista syistä, joiden vuoksi ne eivät ole muuttaneet toimintatapojaan Finanssivalvonnan suosittelemalla tavalla. Seurantakysely tehdään noin kahden vuoden kuluttua valvontakäynnistä. Vuosien 2011 ja 2012 aikana tehtyjä valvontakäyntejä koskeva selvitys tehtiin loppuvuodesta 2013. Seuraava selvitys tehdään loppuvuodesta 2014 ja se kohdistuu vuoden 2013 aikana tehtyihin valvontakäynteihin.

Vuosien 2011 ja 2012 valvontakäyntejä koskeva selvitys

Vuosina 2011 ja 2012 Finanssivalvonta teki yhteensä 13 valvontakäyntiä. Valvontakäynti tehtiin kymmeneen small cap -yhtiöön ja neljään mid cap -yhtiöön. Yhtiöiden toimialat jakaantuivat seuraavasti:

- terveydenhuolto (3 yhtiötä)
- teollisuustuotteet ja -palvelut (8 yhtiötä)
- teknologia (1 yhtiö)
- kulutustavarat (1 yhtiö)

Tiedonantopolitiikka

Tiedonantovelvollisuuden keskeisenä periaatteena on johdonmukainen tiedottaminen. Finanssivalvonta katsoo, että kirjallinen tiedonantopolitiikka edesauttaa yhtiötä johdonmukaisuuden noudattamisessa. Finanssivalvonta suosittaa, että liikkeeseenlaskija määrittelee toimintaperiaatteet ja -tavat, joiden mukaisesti se kommunikoi pääomamarkkinoiden kanssa¹. Toimintaperiaatteet ja -tavat tulisi koota kirjalliseksi tiedonantopolitiikaksi. Liikkeeseenlaskija voi julkaista tiedonantopolitiikan soveltuvin osin internetsivuillaan².

Kahdeksalla valvontakäynnin kohteena olleella yhtiöllä tiedonantopolitiikka oli jo aiemmin olemassa joko omana dokumenttina tai tiedonantovelvollisuuden hoidossa käytetyt periaatteet sisältyivät johonkin toiseen yhtiön politiikkaan. Seurantakyselyn vastausten mukaan kuusi yhtiötä tarkensi ja laajensi tiedonantopolitiikkaa valvontakäynnin jälkeen. Yhtiöt lisäsivät tiedonantopolitiikkaansa esimerkiksi, miten ne ovat määritelleet olennaiset tiedotettavat asiat, mitä tulosenusteessa käytetyt termit tarkoittavat, mikä on tulosenusteeseen sallittu liikkumaväli ja missä tilanteessa yhtiö antaisi tulosvaroituksen. Kaksi yhtiötä laati tiedonantopolitiikan valvontakäynnin jälkeen ja yksi yhtiö kertoi harkitsevansa sen laatimista. Kolme yhtiötä ei edelleenkään pitänyt tarpeellisenä erillisen kirjallisen tiedonantopolitiikan laatimista. Kaksi yhtiötä on julkaissut tiedonantopolitiikan kotisivuillaan.

Olennaisten tiedotettavien asioiden määritteleminen

Liikkeeseenlaskijan tulee julkistaa arvopaperimarkkinalain (AML) 6 luvun 4 §:n nojalla arvopaperin arvoon olennaisesti

vaikuttavat päätökset ja seikat ilman aiheetonta viivytystä. Finanssivalvonnan tulokinnan mukaan liikkeeseenlaskija arvioi itse, mistä päätöksistä ja seikoista sen tulee tiedottaa ja mikä vaikutus eri päätöksillä ja seikoilla voi olla sen arvopaperin arvoon³. Finanssivalvonta on todennut valvontakäynneillä, että olennaisuudelle ei voida asettaa yleispäteviä kriteerejä, vaan ne ovat yhtiö- ja toimialakohtaisia. Tiedon olennaisuutta voidaan arvioida tapauskohtaisesti ottaen kuitenkin huomioon tiedottamisen johdonmukaisuus. Finanssivalvonta pitää tärkeänä, että yhtiö itse arvioi olennaisuuskriteereitä ja päivittää niitä tarpeen mukaan. Olennaisuuskriteerit voidaan kirjata tiedonantopolitiikkaan.

Kuudessa valvontakäyntiyhtiössä olennaisuuskriteerit oli määritelty jo aiemmin ainakin yleisesti. Seurantakyselyn vastausten mukaan valvontakäynnin jälkeen kahdeksan yhtiötä täsmensi kriteereitä tai määritteli ne tiedonantopolitiikassaan. Viisi yhtiötä kertoi noudattavansa aikaisempaa käytäntöään ja päättävänsä edelleen tapauskohtaisesti pörssitiedotettavista asioista.

Tulevaisuudennäkymät ja tulosvaroituksen antamisen arviointi

Finanssivalvonta suosittaa, että yhtiöt mahdollisuuksien mukaan määrittäisivät sisäisesti tulosenusteiden kehitykselle sallitun liikkumavälin (tulosputki). Liikkumaväli olisi hyvä määritellä erityisesti väljän tulosenusteiden yhteydessä, jotta tulosvaroituksen antamisessa oltaisiin johdonmukaisia ja se pystyttäisiin tarvittaessa antamaan AML 6 luvun 4 §:n mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan myös tulosenusteessa käytettyjen termien määrittely tukee johdonmukaista tiedottamista ja tuloskehityksessä tapahtuvien olennaisten muutosten arviointia. Tästä syystä olisi suositeltavaa mahdollisuuksien mukaan määrittää sisäisesti, mitä tulosenusteessa käytetyt termit (esim. ”taso”, ”kasvaa”) euromääräisesti tai prosentuaalisesti tarkoittavat.

Valvontakäyntiyhtiöistä 11 antoi tulosenusteiden ja kaksi yleisluonteisen näkymän. Yhtiöt eivät pääsääntöisesti olleet määritelleet tulosenusteessa käytetyille termeille suuruusluokkaa. Valvontakäynnin jälkeen viisi yhtiötä kuitenkin tarkensi tiedonantopolitiikkaansa, minkä suuruista muutosta tulosenusteessa käytetyillä termeillä tarkoitetaan. Kuusi yhtiötä oli määritellyt tulosenusteelle sallitun liikkumavälin

1 Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 4.2, kohta (6).
2 Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 4.2, kohta (7).

3 Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 5.2, kohta (5).

joko aiemmin tai valvontakäynnin jälkeen, loput yhtiöt eivät pitäneet edelleenkaan tulosennusteen sallitun liikkumavälin määrittämistä tarpeellisena. Vastauksissa yhtiöt kertoivat syyksi muun muassa, että nykyinenkin käytäntö varmistaa riittävällä tavalla johdonmukaisuuden tulosvaroituksen antamisessa.

Säännöllisen tiedonantovelvollisuuden raportit

AML 7 luvun 11 §:n nojalla osavuosikatsauksen selostusosassa on kerrottava merkittävät tuloskehitykseen ja taloudelliseen asemaan vaikuttaneet seikat, tapahtumat ja liiketoimet. Tällaisia voivat olla esimerkiksi liikevaihdon muutokseen johtaneet syyt, kannattavuuteen vaikuttaneet seikat sekä liikkeeseenlaskijan rahoitusaseman muutokset⁴. Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan vaatimukset eivät täyty, jos tuloskehityksestä ja taloudellisesta asemasta esitetään selostusosassa ainoastaan tunnuslukuja ilman, että seikkoja arvioidaan myös sanallisesti⁵.

Valvontakäynneillä Finanssivalvonta kiinnitti erityisesti huomiota siihen, miten laajasti yhtiöt kertoivat taloudellisissa raporteissa katsauskauden tuloksen ja taloudellisen aseman kehittymiseen vaikuttaneista seikoista. Finanssivalvonnan näkemys oli, että valtaosan yhtiöistä olisi tullut laajentaa tätä selostusta. Finanssivalvonnan valvontahavaintojen perusteella yhtiöt ovat pyrkineet ottamaan tämän huomioon.

Yhteenveto

Valvontakäyntien seurantakyselyn perusteella näyttää, että yhtiöt ovat arvioineet tiedottamisen menettelyjään valvontakäyntien jälkeen ja mahdollisuuksien mukaan ottaneet huomioon Finanssivalvonnan valvontakirjeessä esittämät ohjeet ja suositukset. Finanssivalvonta pitää hyvänä esimerkiksi sitä, että enemmistö yhtiöistä on laatinut tiedonantopolitiikan tai laajentanut ja täsmentänyt jo olemassa olevaa tiedonantopolitiikkaansa.

⁴ Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 9.2.3, kohta (16).

⁵ Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 7/2013, luku 9.2.3, kohta (17).

Laadukas tilinpäätösinformaatio tukee yhtiötä sen heikossa taloudellisessa tilanteessa

Pitkään jatkunut taloudellinen epävarmuus vaikuttaa entistä useampaan listayhtiöön. Tämä näkyy monilla yhtiöillä kannattavuuden heikentymisenä ja velkaantumisen lisääntymisenä. Aikaisempaa useammat yhtiöt ovat konkreettisesti joutuneet arvioimaan epävarmuustekijöitä, jotka voivat vaarantaa yhtiön toiminnan jatkuvuuden. Myös tilintarkastajat ovat esittäneet tilintarkastuskertomuksissa lisätietoja toiminnan jatkuvuudesta ja yhtiön taloudellisesta tilasta.

Heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien yhtiöiden tulisi panostaa tilinpäätösinformaation riittävyteen, selkeyteen ja ymmärrettävyyteen. Mitä laadukkaampaa ja hyödyllisempää tietoa yhtiö antaa tilinpäätöksessään, sitä paremmin sijoittajat ymmärtävät niitä haasteita, joista yhtiön tulee selviytyä. Tämän artikkelin tarkoituksena on nostaa esiin seikkoja, jotka auttavat taloudellisissa vaikeuksissa olevia yhtiöitä kehittämään jäljempänä kuvattuja osa-alueita tilinpäätöksissä ja osavuosikatsauksissa.

Finanssikriisin alkamisen jälkeen Finanssivalvonnan IFRS-valvonta on kohdistunut enenevässä määrin yhtiöihin, joiden taloudellinen tilanne on heikko. Finanssivalvonta viimeistelee paraikaa uutta selvitystä¹ listayhtiön tilinpäätösraportoinnista taloudellisen ja toiminnallisen epävarmuuden vallitessa. Selvityksen tuloksista kerrotaan joulukuun listayhtiötilaisuudessa.

Toiminnan jatkuvuudesta esitettyjen tietojen tulee olla selkeitä ja yhtiökohtaisia

IFRS-standardien käsitteellisen viitekehyksen ja IAS 1.25:n mukaan perusoletus tilinpäätöstä laadittaessa on, että yhtiön toiminta on jatkuvaa ja että toiminta jatkuu myös tulevaisuudessa. Oletuksena on, ettei yhteisöllä ole aikomusta tai tarvetta lopettaa tai olennaisesti supistaa toimintojaan, tai kun sillä ei ole muuta realistista vaihtoehtoa. Johdon tulee arvioida toiminnan jatkuvuutta jokaista tilinpäätöstä laatiessaan. Arvion tulisi kattaa vähintään 12 kuukautta, mutta kaikki käytettävissä oleva informaatio myös pidemmältä aikajänteeltä tulee ottaa huomioon (IAS 1.25-26).

¹ Edellinen selvitys on tehty vuonna 2009 (Raportti IFRS-valvonnasta 29.10.2009). Raportti löytyy osoitteesta http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Listayhtiolle/IFRS/Julkaisut/Documents/Raportti_IFRS_valvonnasta.pdf.

Johdon käyttämästä harkinnasta ja tulevaisuutta koskevista oletuksista tulee antaa riittävästi tietoa. Sijoittajan pitäisi kyetä tilinpäätöstietojen perusteella ymmärtämään toiminnan jatkuvuuden olevan uhattuna, sekä uhan taustalla olevat syyt. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan on tärkeää, että yhtiö esittää perustellun johtopäätöksen, miksi jatkuvuuden periaatteen noudattaminen uhkatekijöistä huolimatta on asianmukaista. Perustelujen tulisi olla riittävän yksityiskohtaisia ja konkreettisia. Tehtyjen oletusten tulee lisäksi olla realistisia. Toiminnan jatkuvuutta koskevan oletuksen asianmukaisuuden perustelu voi olla erityisen vaikeaa esimerkiksi tilanteissa, joissa yhtiön rahoituksen saatavuudessa on merkittäviä ongelmia tai yhtiö on hakeutunut yrityssaneeraukseen ja yhtiön saneerausohjelmaa ei ole vielä hyväksytty.

Yhtiön tulee kertoa tilinpäätöksessään myös olennaiset epävarmuustekijät, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa (IAS 1.25). Tiedot olennaisista epävarmuustekijöistä ovat olleet keskustelun kohteena viime aikoina. IAS 1.25:n vaatimuksia on käytännössä tulkittu vaihtelevasti. IFRS IC kiinnitti vuonna 2010 huomiota siihen, että jotta tieto olennaisista epävarmuustekijöistä olisi hyödyllinen, yhtiön tulisi selkeästi todeta, että kyseessä ovat olennaiset epävarmuustekijät, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa.² IFRS IC on tänä vuonna lisäksi tuonut esiin, että jos johto on joutunut tekemään merkittävää harkintaa sen toteamiseksi, ettei yhtiöllä ole olennaisia epävarmuustekijöitä toiminnan jatkuvuuteen liittyen, yhtiön tulisi IAS 1.122:n mukaan kertoa tästä harkinnasta.³ Harkinta on saattanut olla niin merkittävää, että tieto siitä voisi olla sijoittajan kannalta hyödyllistä.

Finanssivalvonta on havainnut valvonnassaan, etteivät toiminnan jatkuvuudesta esitetyt tiedot ole aina olleet tarpeeksi selkeitä ja kattavia. Tietoja on useassa tapauksessa annettu toimintakertomuksessa tai pörssitiedotteilla, eikä niitä ole välttämättä esitetty riittävässä laajuudessa tilinpäätöksissä tai osavuositarkastuksissa. Esimerkiksi rahoituksen laaja uudelleenjärjestely on saatettu kertoa pörssitiedotteella ilman, että asiaa lainkaan selostetaan seuraavassa osavuositarkastuksessa. Finanssivalvonta suosittelee, että toiminnan jatkuvuuteen liittyvät tiedot tilinpäätöksessä esitetään erillään muusta informaatiosta oman otsikon alla tai kokonaan omassa liitetiedossa. Lisäksi Finanssivalvonnan näkemyksen

² IFRIC Update July 2010.

³ IFRIC Update July 2014.

mukaan esitettävien tietojen yksityiskohtaisuutta tulee lisätä silloin, kun raportoidaan epävarmuutta sisältävistä asioista, joihin monet muuttajat ja oletukset vaikuttavat.

Tiedot johdon harkinnasta ja arvioista lisäävät tilinpäätöksen käyttäjän ymmärrystä

Johdon tekemät harkintaan perustuvat ratkaisut yhtiön noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa korostuvat taloudellisesti vaikeina aikoina. Erityisesti ne ratkaisut, joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, ovat tärkeitä (IAS 1.122). Johdon harkintaa koskevien tilanteiden tunnistaminen ja johdon harkinnan käytöstä kertominen on tärkeää, koska nämä tiedot auttavat sijoittajia ymmärtämään, miten harkinta on vaikuttanut tilinpäätöserien luokitteluun, kirjaamiseen ja arvostamiseen.

Yhteisön on myös raportoitava tulevaisuutta koskevista oletuksista ja muista arvioihin liittyvistä keskeisistä epävarmuustekijöistä, jotka aiheuttavat merkittävän riskin, että varojen ja velkojen kirjanpitoarvot muuttuvat olennaisesti seuraavan tilikauden aikana (IAS 1.125). Tiedot keskeisistä oletuksista ja arvioista parantavat tilinpäätöstietojen merkityksellisyyttä, luotettavuutta ja ymmärrettävyyttä (IAS 1BC81). Tiedot varoihin ja velkoihin kohdistuvien arvioiden epävarmuudesta tulee antaa siten, että tilinpäätöksen käyttäjät pystyvät ymmärtämään, millaisia harkintaan perustuvia ratkaisuja johto on tehnyt tulevaisuuden ja arvioihin liittyvän epävarmuuden suhteen (IAS 1.129).

Liikearvon arvonalentumistestien oletusten läpinäkyvyys lisää luottamusta

Johdon arviot tulevaisuudesta ovat keskeisessä asemassa, kun yhtiössä laaditaan arvonalentumistestauksia. Taloudellisen epävarmuuden jatkuessa johdon on pystyttävä perustelemaan sijoittajille näkemys siitä, miten taloudellinen tilanne vaikuttaa yhtiöön ja sen tuleviin rahavirtoihin. Läpinäkyvät tiedot antavat sijoittajille kuvan yhtiön kyvystä laatia testauslaskelmia. Jos on olemassa viitteitä, että toimintaympäristön haitalliset muutokset vaikuttavat omaisuuserän arvoon, yhtiön on arvioitava liikearvon arvonalentumistestauksen suorittamista useammin kuin kerran vuodessa.

Herkkyysanalyysi antaa sijoittajille tietoa siitä, millainen arvonalentumisriski yhtiön liikearvoon sisältyy (IAS 36.134(f)). Herkkyysanalyysitiedoista olisi käytävä selkeästi ilmi arvonalentumistestausten osoittamat puskurit sekä keskeiset

oletukset, joille arvonalentuminen on herkin. Lisäksi sijoittajien olisi saatava käsitys oletusten arvoista testauksessa ja muutoksista, jotka nollaisivat puskurin.

Suomalaiset listayhtiöt käyttävät pääsääntöisesti käyttöarvoa määrittäessään kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Käyttöarvon määrittelyssä yhtiön tulisi määrittää viiden vuoden tai sitä lyhyemmän ajan vuotuiset ennustetut rahavirrat siten, että niissä käytetyissä oletuksissa on riittävästi otettu huomioon epävarman markkinatilanteen jatkuminen. Merkittävää kasvua ja kannattavuuden paranemista koskevien ennusteiden tulee olla johdonmukaisia muiden talouden tai toimialan ennusteiden sekä markkinatilanteen muutosten kanssa.

Terminaaliarvo muodostaa käyttöarvosta merkittävän osan, koska se kuvastaa liiketoiminnan kehitystä ennustejaksosta ikuisuuteen. Finanssivalvonta on havainnut, että terminaaliikauden myynnin kehitys on usein määritelty maltillisiksi, mutta katetaso saattaa olla liiketoimintahistorian ja -ennusteiden paras. Terminaaliikauden ennusteen tulisi kuitenkin perustua normalisoiduille rahavirroille. Tällöin yhtiö tarkastelee sekä keskimääräistä toteutunutta pitkän aikavälin kasvun ja katetason kehitystä, mutta myös viiden vuoden ennusteiden keskimääräistä kasvua ja katetasoa.

Useimmat yhtiöt käyttävät terminaaliarvon myyntiennusteen inflaation vaikutusta rahavirtoihin. Todellinen inflaatio on ollut tavoiteinflaatiota (EKP 2 %) matalampi. Jos yhtiö käyttää kasvuennusteissaan tavoiteinflaatiota, tulee sen tiedostaa, että tällä hetkellä ennuste sisältää myös reaalkasvua.

Diskonttauskoron on kuvastettava markkinoiden näkemystä riskeistä testauksen tekohehkellä. Markkinatilanne on siis otettava huomioon koron eri komponenteissa. Kun diskonttauskorkona käytetään pääomakustannusten painotettua keskiarvoa, vieraan pääoman kustannuksessa tulee ottaa huomioon tarkasteluhetken luottoriskipreemio, vaikkei yhtiön tarkasteluhetken lainakannassa tai luottoriskipreemioissa olisi muutoksia.

Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen tappioista edellyttää vakuuttavaa näyttöä

Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen vahvistetuista tappioista taloudellisessa ja liiketoiminnallisessa epävarmuudessa sisältää erittäin kriittistä harkintaa. IAS 12.34:n

mukaan käyttämättömistä verotuksellisista tappioista on kirjattava laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti kuin todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa sen verran, että verotukselliset tappiot voidaan hyödyntää.

Se, että yhtiöllä on käyttämättömiä verotuksellisia tappioita, on kuitenkin vahva osoitus siitä, että tulevaisuudessa ei ehkä synny käytettävissä olevaa verotettavaa tuloa. Jos yhtiö on tehnyt tappiota, yhtiöllä tulee olla muuta vakuuttavaa näyttöä laskennallisen verosaamisen kirjaamiseksi (IAS 12.35). Vakuuttava näyttö on esitettävä tilinpäätöksessä (IAS 12.82).

Arvioidessaan vakuuttavaa näyttöä laskennallisen verosaamisen kirjaamiseksi, yhtiön tulee

- arvioida, johtuvatko käyttämättömät verotukselliset tappiot yksilöitävissä olevista syistä, joiden uusiutuminen on epätodennäköistä
- huomioida, koska vahvistetut tappiot mahdollisesti vanhenevat sekä
- arvioida, onko yhteisöllä käytettävissään verosuunnittelu-keinoja, joiden avulla verotettavaa tuloa syntyy ja vahvistettuja tappioita voidaan hyödyntää (IAS 12.36).

Vakiintuneen käytännön mukaisesti positiivisia budjetteja on vaikea pitää yksistään vakuuttavana näyttönä, jos yhtiöllä on takana monta tappiollista vuotta ja jos yhtiö ei voi osoittaa merkittävää muutosta kannattavuudessaan. Vakuuttavaa näyttöä voivat esimerkiksi olla uudet merkittävät sopimukset, merkittävät tilaukset tai tappiollisten liiketoimintojen lopettaminen.

Euroopan tilinpäätösvalvojat ovat valvoneet aktiivisesti laskennallisten verosaamisten kirjaamista. Valvontapäätöksessä 0213–10 valvoja katsoi, että yhtiön budjetit ja oletukset eivät olleet IAS 12.35:n edellyttämää vakuuttavaa näyttöä verosaamisen hyödynnettävyydestä, koska yhtiö ei ollut menneisyydessä onnistunut laatimaan luotettavia budjetteja. Budjettien ja toteutumalukujen välillä oli merkittäviä eroja. Lisäksi yhtiön tilinpäätös sisälsi tiedon merkittävistä epävarmuustekijöistä, jotka koskivat yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Tämä olisi valvojan mukaan pitänyt ottaa huomioon päätettäessä laskennallisen verosaamisen kirjaamisesta.

Myös valvontapäätöksissä 1208–10 ja 1207–04 valvoja katsoi, ettei yhtiön kirjaama laskennallinen verosaaminen täyttänyt IAS 12.35:n edellyttämää vakuuttavaa näyttöä

verosaamisen hyödynnettävyydestä. Yhtiö ei pystynyt esittämään valvojalle vakuuttavaa näyttöä siitä, että yhtiölle syntyy tulevaisuudessa riittävästi verotettavaa tuloa. Valvoja perusteli kantaansa muun muassa sillä, että yhtiön budjetit eivät olleet realistisia. Yhtiön vahvistetut tappiot eivät johtuneet syistä, joiden uusiutuminen oli epätodennäköistä, koska tappiot johtuivat yhtiön normaalista liiketoiminnasta.

Laskennallisia verosaamia koskevien tilinpäätöstietojen tulee olla riittävän yksityiskohtaisia. Erityisesti heikossa taloudellisessa tilanteessa laskennallisen verosaamisen kirjaamista tulee perustella yksityiskohtaisesti. Yhtiön tulee selostaa, millaista vakuuttavaa näyttöä sillä on laskennallisen verosaamisen kirjaamisen tueksi. Tehtyjen oletusten tulee olla realistisia, ja sijoittajan tulisi saada selkeä kuva johdon käyttämästä harkinnasta ja arvioista. Finanssivalvonta on esimerkiksi edellyttänyt joissakin tilanteissa yhtiöitä esittämään laskennallisten verosaamisten määrät ja vanhentumisajat maittain. Mitä lähempänä verosaamisten vanhentumisajat ovat, sitä tarkempia tietoja tulisi esittää.

Rahoitusriskeistä annettava selkeä kuva

Tilinpäätöksessä on esitettävä tietoa, jonka avulla tilinpäätöksen käyttäjät pystyvät arvioimaan rahoitusriskien luonnetta ja laajuutta (IFRS 7.31-32A). Tilinpäätöksessä tulee antaa sekä laadullisia että määrällisiä tietoja rahoitusriskeistä – esimerkiksi luotto-, maksuvalmius- ja markkinariskeistä – siten, että sijoittaja pystyy muodostamaan riskeistä kokonaiskuvan (IFRS 7.31-35).

Sijoittajalle tieto siitä, kuinka yhtiö suoriutuu tulevaisuuden maksuvelvoitteistaan, on erityisen tärkeää silloin kun toiminnan jatkuvuuteen liittyy epävarmuustekijöitä. Maksuvalmiusriskin ja sen hallinnan kuvaaminen edellyttää tietoja likviditeetin hallinnan periaatteista sekä rahoitusvelkojen sopimuksen mukaisten maksujen maturiteettijakaumasta (IFRS 7.39).

Lainasopimukseen mahdollisesti sisältyvistä kovenanteista esitettyjen tietojen tärkeys korostuu yhtiön heikossa taloudellisessa tilanteessa. Edellä mainittu standardikohta IFRS 7.31 rahoitusriskien esittämisvaatimuksista koskee myös kovenantteihin liittyviä tietoja, koska lainasopimukseen sisältyvien kovenanttien mahdollinen rikkoutuminen saattaa kertoa yhtiön maksuvalmius- ja korkoriskistä.

Kovenanteista tulee kertoa riittävän yksityiskohtaisesti, jotta tilinpäätöksen käyttäjät pystyvät arvioimaan rahoitusinstrumenteista johtuvien riskien luonnetta ja laajuutta. Yksityiskohtaisia tietoja ovat lainamäärät, joihin kovenantit liittyvät, kovenanttien kriteerit, kovenanttiehtojen rikkoutumisen seuraukset sekä rikkoutumisen todennäköisyys esimerkiksi herkkyysohjauksen avulla. Finanssivalvonnan havaintojen mukaan jopa lainamäärät on yllättävän usein jätetty kertomatta.

Yhtiön tulee antaa yksityiskohtaisia tietoja kovenanteista, jos ne ovat rikkoutuneet tilikauden aikana ja jos rikkoutuminen oikeuttaa lainanantajan vaatimaan nopeutettua takaisinmaksua (IFRS 7.18-19). Yhtiön tulee antaa tietoa mm. siitä, onko tilanne korjaantunut tai onko lainojen ehdot neuvoteltu uudelleen ennen tilinpäätöksen hyväksymistä julkistettavaksi (IFRS 7.18(c)). Jos yhtiö ei pysty täyttämään pitkäaikaiseen lainasopimukseen liittyvää sitoumustaan ja jos laina tulee sen seurauksena maksettavaksi, IAS 1.74 edellyttää, että velka luokitellaan lyhytaikaiseksi. Velka on luokiteltava lyhytaikaiseksi, jos yhtiö ei ole ennen tilinpäätöspäivää saanut pankilta suostumusta olla perimättä lainaa seuraavan 12 kuukauden aikana.

Finanssivalvonta suosittelee, että kovenanttiehtoista esitettävien tietojen yksityiskohtaisuutta lisätään silloin, kun kovenanttirajojen rikkoutuminen on lähellä. Finanssivalvonnan kokemuksen mukaan suositusta ei ole noudatettu erityisen hyvin. Finanssivalvonta kiinnittää huomiota siihen, että joissakin tapauksissa tämä ei ole ainoastaan suositus, vaan se voi olla IFRS 7.31:n mukainen vaatimus.

Pääoman hallinnasta kerrottava samoin kun johdolle raportoidaan

Tilinpäätöksessä on esitettävä tiedot pääoman hallinnasta siten, että ne perustuvat johdolle sisäisesti annettuihin tietoihin. Koska pääoman määritelmässä on eroja eri yhteisöjen välillä, tulee tilinpäätöksessä esittää sekä kuvaus että määrälliset yhteenvetotiedot siitä, mitä se hallinnoi pääomana. Tilinpäätöksessä on esitettävä kaikki ne tiedot, joiden perusteella sijoittajat pystyvät arvioimaan pääoman hallintaa koskevia tavoitteita, periaatteita ja prosesseja. Jos yhtiö muuttaa pääoman hallintaa koskevaa sisäistä raportointiaan, tulee tämä kertoa, ja asian tulisi myös vaikuttaa tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin (IAS 1.134-135).

Osavuositarkastus

- Yhteisön on sisällytettävä osavuositarkastukseensa selostus sellaisista tapahtumista ja liiketoimista, jotka ovat merkittäviä niiden muutosten ymmärtämiseksi, joita yhteisön taloudellisessa asemassa ja tuloksessa on tapahtunut viimeisimmän tilikauden päättymisen jälkeen. Näitä tapahtumia ja liiketoimia koskevilla tiedoilla on päivitettävä viimeisimmässä vuositilinpäätöksessä esitetyt merkittävät tiedot (IAS 34.15).
- Osavuositarkastuksessa on esitettävä lainan hoitamisen laiminlyönti tai lainasopimuksen ehtojen rikkominen, jota ei ole korjattu ennen raportointikauden päättymistä (IAS 34.15B(i)).
- Yhtiön tulisi kertoa uusista merkittävistä rahoitus sopimuksista sisältäen niiden määrät, tärkeimmät ehdot mukaan lukien kovenantit ja erääntymiset, sekä kuvata maksuvalmiusriskin hallintaa (Kts. IAS 34.15-15C).
- Osavuositarkastuksessa on selostettava katsauskauden merkittäviä tapahtumia ja liiketoimia sekä niiden vaikutuksia liikkeeseenlaskijan toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Lisäksi on annettava kuvaus liikkeeseenlaskijan liiketoimintaan liittyvistä merkittävistä lähiajan riskeistä ja epävarmuustekijöistä (AML 7:11 § 2 mom).

FRC:n raportit

Iso-Britannian tilinpäätösvalvoja FRC on julkaissut toiminnan jatkuvuudesta lukuisia ohjeita, raportteja ja selvityksiä. Raportit antavat lisäohjeistusta niin johdolle, tilintarkastajille kuin hallitusten tarkastusvaliokunnillekin. Tässä on lueteltu muutamia niistä.

- Guidance on Risk Management, Internal Control and Related Financial and Business Reporting (September 2014) <https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Corporate-Governance/Guidance-on-Risk-Management,-Internal-Control-and.pdf>.
- Going Concern and Liquidity Risks: Lessons for Companies and Auditors (June 2012) <https://www.frc.org.uk/getattachment/591a5e2a-35d7-4470-a46c-30c0d8ca2a14/Sharman-Inquiry-Final-Report.aspx>.

Tilintarkastuskertomus

- Tilintarkastajan tulee antaa tilintarkastuskertomuksessa lisätieto, jos tilinpäätöksessä esitetty seikka tai seikat ovat niin merkittäviä, että ne ovat käyttäjän näkökulmasta tärkeitä tilinpäätöksen ymmärtämisen kannalta (ISA 706.6).
- Tilintarkastajan on arvioitava toimivan johdon tekemää arviota yhteisön kyvystä jatkaa toimintaansa (ISA 570.12) ja jos toiminnan jatkuvuutta koskevan oletuksen käyttäminen on asianmukaista, mutta samanaikaisesti on olemassa olennaista epävarmuutta, on tilintarkastajan annettava tästä lisätieto (ISA 570.19).
- Pitkään tappiota tuottaneen yhtiön kannattavuuden tai rahoituksen kehitys voi edellyttää lisätiedon antamista.
- Liikkeeseenlaskijan on julkistettava tilintarkastuskertomus välittömästi, jos tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksessa lisätietoja (AML 7:8 § 3 mom. 1 kohta).
- Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava, jos tilikauden ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta laadittua osavuositarkastusta ei ole laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti (AML 7:8 § 2 mom).

- Responding to heightened country and currency risk in interim financial reports (June 2012) <https://www.frc.org.uk/getattachment/2d569e5e-71f8-4215-947a-c47836fc18b2/An-update-for-directors-of-listed-companies-country-and-currency-risk-interim-reports.aspx>.
- Financial Capital Management Disclosures (December 2010) <https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/ASB/Financial-Capital-Management-Disclosures.pdf>.
- Challenges for Audit Committees arising from Current Economic Conditions (November 2009) <https://www.frc.org.uk/FRC-Documents/FRC/Challenges-for-Audit-Committees-arising-from-curre.pdf>.

ESMA selvitti yrityshankintoja koskevan IFRS-standardin soveltamista Euroopassa

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ESMA julkaisi toukokuussa 2014 raportin IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistämisen* -standardin soveltamisesta. Raportti sisältää Euroopan tilinpäätösvalvojen havaintoja standardin soveltamisesta sekä parannusehdotuksia sääntelyyn.

Eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat kävivät ESMAn johdolla läpi liiketoimintojen yhdistämisistä esitettyjä tietoja 56 eurooppalaisen listayhtiön vuoden 2012 konsernitilinpäätöksistä. Liiketoimintojen yhdistymisten määrä on lisääntynyt ja eri maiden tilinpäätösvalvojat ovat kohdanneet valvonnan saan samantyyppisiä standardin soveltamisongelmia. ESMA haluaisi myös kerätä IASB:n lausuntopyyntöön IFRS 3 -standardin käyttöönoton vaikutusten arviointia (= Post Implementaation Review, PIR) koskevaa tietoa.

Tilinpäätösvalvojat analysoivat, minkälaisia käytänteitä yhtiöt ovat soveltaneet yrityshankintojen tilinpäätöskäsittelyyn ja minkälaisia tietoja yhtiöt esittivät yrityshankinnoista liitetiedoissa. Julkaistussa ESMAn raportissa esitetyt tulokset ja johtopäätökset tukevat Finanssivalvonnan käsitystä siitä, että liiketoimintojen yhdistämisistä koskevat liitetiedot ovat enimmäkseen riittävän laajat ja selkeät, mutta edelleen on osa-alueita, joissa on parannettavaa. Valvojat toteavat raportissa muun muassa, että yhtiöiden esittämät laadulliset kuvaukset tekijöistä, joista liikearvo syntyy, ovat puutteellisia ja kuvaukset ovat usein yleisluonteisia eivätkä yhtiökohtaisia. Lähes neljännes yhtiöistä ei myöskään tunnistanut liikearvon lisäksi muita aineettomia hyödykkeitä yrityshankinnan yhteydessä. Yhtiöt esittävät pääsääntöisesti hankittujen varojen ja velkojen käyvät arvot, mutta tiedot on usein esitetty liian yleisellä tasolla ja yhdistelemällä myös eriluonteisia eriä.

Lue lisää ESMAn raportista osoitteessa <http://www.esma.europa.eu/news/Press-Release-ESMA-calls-improvements-disclosures-related-business-combinations?t=326&o=home>.

Listayhtiötilaisuudet

Listayhtiöiden taloudellisen raportoinnin infotilaisuus järjestetään aikaisempien vuosien tapaan joulukuun alussa. Alustavat päivät ovat 4.12.2014 sekä 8.12.2014, ja ne vahvistuvat myöhemmin. Kutsut listayhtiötilaisuuteen lähetetään lähempänä tilaisuuden ajankohtaa listayhtiöiden talousjohtajille sekä aiemmissa listayhtiötilaisuuksissa yhteystietonsa jättäneille henkilöille.

Finanssivalvonnan sidosryhmätutkimuksen tulokset julkaistu

Finanssivalvonnan sidosryhmätutkimuksen 2014 tulokset on julkaistu Finanssivalvonnan verkkouutisella 21.8.2014. Verkkouutinen on luettavissa Finanssivalvonnan verkkopalvelussa osoitteessa http://www.finanssivalvonta.fi/fi/tiedotteet/Verkkouutiset/pages/12_2014.aspx.

Lisätietoja antaa:

Markkina- ja menettelytapavalvonta, puhelin 010 831 5585.